

GEL ZAMAN GiT ZAMAN

GEL ZAMAN
GİT ZAMAN

SERİSİ | MAYIS - HAZİRAN 2024

Gel Zaman, Git Zaman...

Yayıncı

Baksı Kùltür Sanat Vakfı

Söyleşi

Evrım Altuğ

Fotoğraflar

Kerim Ayhan Yanık

Editör

Ayça Okay

Kitap Tasarımı

Savaş Çekiç

Baskı

Ege Reklam Basım Sanatları San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ziyapaşa Cad. No: 4/1 Ataşehir-İstanbul

Tel: 0216 470 44 70

Sertifika No: 45604

Baskı Adedi: 750

Temmuz, 2024

@Baksı Kùltür Sanat Vakfı Yayınları, Mayıs 2024

Tüm hakları saklıdır. Kitap tamamı veya bir bölümü, yayıncının ve ilgili eser sahiplerinin (sanatçı, yazar, fotoğrafçı, editör, çevirmen, tasarımcı) izni olmadan hiçbir yolla kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.

Baksı Kùltür Sanat Vakfı

Çayırılar Mevkii Bayraktar Köyü

69000 Bayburt Türkiye

t: +90 458 247 3438

e: baksiksv@gmail.com

www.baksi.org

GEL
ZAMAN
GiT
ZAMAN

İçindekiler

- 009** Gel Zaman, Git Zaman...
Hüsamettin Koçan, Ayça Okay
- 048** 'Şaman'da Yolculuk'tan izdüşümler
Evrin Altuğ
- 074** Yapıtlar / Künyeler
- 138** Akarsu Üstünde Konuşmalar

Gel Zaman, Git Zaman...

Bakı Kültür Sanat Vakfı

Zaman acılarla sevinçlerin yaşandığı ve beklentilerin gerçeğe dönüştüğü sahnedir; onu anlamlı kılan ise insanın yaşantısı ve yarattığı üründür.

Bahsedilen üretimin öznesi sanatsa tartışmalar çığ gibi büyür; hakim görüş, sanatı ‘üst’ ve ‘alt’ olarak derin bir uçurumla ayırır. Bu ayırım, halk sanatlarının ticari maksatlarla yaratıldığı kültür ortamı dışındaki yaratım gerekçelerini yok sayan düşünceden kaynaklanır. Gerçek yaratıların ‘alt sanat’ olarak tarif edilmesinin temel nedeni işte bu tepeden bakıştır. Bu durum çağdaş sanat için de geçerlidir. Pazar öylesine baskındır ki sanatı bir gösterimler toplamına dahil edip kimi zaman gerçek olmayanları bile topluma alkışlarla lanse eder. Hatta akademik çevreler ve müzecilik dünyası bile sanatı bu çerçeveden tarif etmeye çalışır. Aradaki tek fark günümüz sanatı kitle kültürüne, ekonomiye ve iletişim araçlarına öyle hakimdir ki kendini meşrulaştırma sıkıntısı yaşamaz.

Bütün bu değerlendirmeler sanatın ve kültürün gerçek üreticisi olan insanı küçümser, inkâra kalkışır. İşte “Gel Zaman, Git Zaman” başlıklı yeni sergimizle insanı ve üretimlerini dışlayan bu bakış açısının cesurca tartışılması için bir zemin oluşturmalarını planladık.

Baksı Müzesi özgün, insani ve demokratik bir kültür ortamı için adanmışlık ve gönüllülük kavramlarını öne çıkararak, ‘üst sanat’, ‘alt sanat’ kavramlarını yok sayıyor. Bulunduğu bölge dahil olmak üzere halk kültürü üretimlerini günümüz sanatı örnekleriyle

yan yana getiren bir insan hikayesi sunuyor.

Müze olmak sadece sanat etkinlikleri ve sergiler üretmek gibi tarif edilirken biz başından beri içinde bulunduğumuz toprakların göç veren kırsal alanında; kültürel yabancılaştırmanın, kaybolmanın ve kendini aramanın aracı olan gurbet çilesine son verebilmek için insanlara güçlü bir üretim ortamı sağlamayı amaç edindik. Bunu da öncelikli olarak kadınlarla hayata geçirdik. Kadın istihdamı, eğitimi ve temsil alanını genişletme yönündeki çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Çatımız altındaki etkinlikleri planlarken zamanın sahici algılanmasına, ürün karşısında daha duyarlı davranılmasına, Baksı’da yaşanan hayatın sahiciliğini üretme konusunda büyük bir inançla çaba gösteriyoruz.

Baksı’nın felsefesini oluşturan değerlere odaklanan sergi; günümüzde sanatı hakim olan bakışı tartışmak için bize belirli kolaylıklar sağlayacak diye düşünüyoruz. Zamanı algılamak için yeni bir bakış açısı ve vicdana ihtiyacımız olduğunu hatırlatan bu tartışmayı

Çoruh Nehri üzerine kurulmuş bir sal üstünde “Akarsu Üstünde Konuşmalar” başlığı altında genişleteceğiz. Nasıl bir sonuca gideceğimizi zamanın bize göstereceğini söylemenin ötesinde, farklı disiplinlerden beslenen, mekan içinde mekansızlık, zaman içinde zamansızlık kavramlarını üreten sergimizi izleyiciyle paylaşmaya hazırız.

Artık her şeye yeniden bakma zamanı geldi.

Small white label with text, likely an artist or title label.

ONLAR BAKSIYDA

GEL ZAMAN, GİT ZAMAN
Zaman geleceğe akar,
buluşmadır bu, destan
girişimci zamanla
insanlar oynayarak
Sergile yer alan tüm
başlıklarla oluşturulmuştur.
Kültürel yabancılaşma
ortamı sağlamayı amaçlar.
Bakışın lebelesini oluşturan
için bize belirli kolaylık
tatminatın bu tartışmayı
Nasıl bir sonuca götüreceği
zaman içinde zamanı
Artık her şeye yeniden

Hüsamettin KOÇAN, Ay

Dr. [Name]

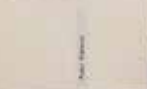

Dr. [Name]

Dr. [Name]

Dr. [Name]

Dr. [Name]

Dr. [Name]

Dr. [Name]

Dr. [Name]

Dr. [Name]

ONLAR BAKSI'DA

1.1

1.2

2.1

2.2

ŞAHMARAN, HALK RESİMLERİNDEN, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

ŞAHMARAN, HALK RESİMLERİNDEN, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

ŞAHMARAN, HALK RESİMLERİNDEN, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

ŞAHMARAN, HALK RESİMLERİNDEN, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

KUŞ, YAZI RESİM, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

BESMELE-i ŞERİF
YAZI RESİM
MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

ASLAN
YAZI RESİM
MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

ESHAB-I KEHF, YAZI RESİM, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

WILK SAKAMOTO
KUNSTHAUS
2008

WILK SAKAMOTO
KUNSTHAUS
2008

Small white label with text.

Small white label with text.

Small white label with text.

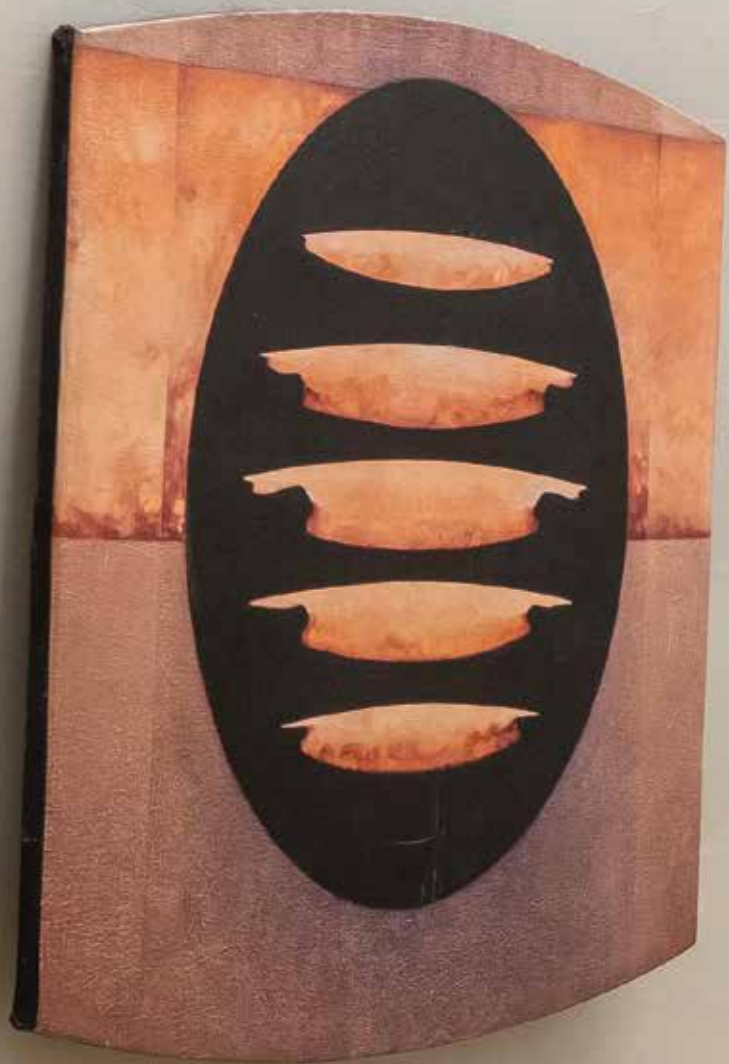

Small white label below the painting.

Small white label below the painting.

‘Şaman’da Yolculuk’tan izdüşümler

EvrİM Altuğ

Bundan yaklaşık çeyrek yüzyıl evvel, **27 Eylül 2000**'de Radikal Gazetesi Kültür Sanat Servisi için klavye kıpırdattığımda, başlığı **"Herkesin Düşü Müze"** diye atmıştım. Bu soruşturmada, dünyada çağdaş sanat müzelerinin önemli birer etki ve çekim merkezi olmasından hareket etmiş ve Türkiye'de o sırada bunun giderek tutkuya dönüşen bir düşünce olduğunu vurgulamıştım.¹

"Peki, ama nasıl bir müze?" sorusunu **Ali Akay, Tomur Atagök, Kaya Özsezgin, Haldun Dostoğlu** ve **Beral Madra** ile yönelttiğim altı isimden biri de o sırada Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı, ressam hocam Prof. Hüsametdin Koçan'dı. Hoca, "Herkes Katılmalı" üst başlığını attığım demecinde, şunların altını çiziyordu: *"Müze nasıl olacak sorusunun formüle edilmiş yanıtı, 'devlet katkısı+sivil toplum kuruluşlarının katkısı+sermaye çevrelerinin katkısı+uzmanların katkısı' ile verilebilir. 'Bu katkılar nasıl sağlanacak?' sorusu ise, şeffaf, denetlenebilir, yenilenebilir ve temsil tabanı geniş bir girişim, örgütlenme olarak yanıtlanabilir. Koleksiyona gelince, günümüzden geçmişe doğru uzanan bir koleksiyon anlayışı, bütçe ve dinamizm açısından Türkiye koşullarına son derece uygundur."*

Eczacıbaşı desteği ile, 1997'deki **Sanat TIR** (Bayburt, Diyarbakır, Van, Erzurum) ve 17 Ağustos 1999 deprem âfeti ardından harekete geçirdiği 'Sanat Çadırı' projeleriyle özellikle takdir kazanıp, dikkat çeken hocam Prof. Koçan ile, bu demecinden yaklaşık iki yıl sonra ise, Mart 2002'de o dönem İstanbul Bilgi Üniversitesi'ne bağlı 'Bilgi Atölye 111'de buluşmuştuk.

Bu kez **'Köyünü Düşleyen Müze'** başlığının altında, bir logoyu parmağı ile işaret edip, gülümsüyordu.²⁻³ Doğduğu Bayraktar Köyü'ne bağlı gerçeküstü bir coğrafyanın 1550 metre eteğinde, mimari konsepti kardeşi mimar Metin Koçan ve Prof Hüsametdin Koçan'ın kendisi tarafından tasarlanan ve mimar Sinan Genim tarafından uygulama projesi çözümlenen, iç içe bağlı 'Üç B harfi' özelinde kurumsal kimliği Savaş Çekiç tarafından kurgulanmış 'Bakı Müzesi'nin doğumunu müjdeleyen sergi, Bayburt iline bağlı köyün Çayırılar Mevkii'ndeki müzenin kuruluşu için adeta gün sayıyordu. Sergide, müzenin mimarî kimliği ve işlevleri hakkında detaylı görsel, metinsel ve bilimsel kaynaklar, kamuoyu ile paylaşılıyordu. Bayburt'un devasa dijital peyzajı ile 'doğal atmosferi'ni İstanbul'a getiren sergi, Koçan koleksiyonundaki Ehramlar, çömlek ve el yapımı

seramik ürünlerle birlikte, ‘Şahmaranlar’ ve ‘Eshâb-ı Kehf’ gibi eski tasvir sanatının gözde parçalarını kapsıyordu. Sergi dolayısıyla ayrıca, Koçan tarafından dokuz ayrı kalıp ile, 41’er adet, iki ayrı dizi olarak çoğaltılan ‘Tılsımlı Eller’ özgünbaskıları da, ‘Baksı Müzesi’ logoları eşliğinde, sergi ziyaretçilerine sunuluyordu.

Dönemin verileri uyarınca 80 haneli, 480 nüfuslu köyün ekonomik bağımsızlığını da hedefleyen Baksı Müzesi, bugün 20 yaşını geride bıraktı, gözünü çeyrek yüzyıla ve ötesine dikti.

Müzeyi vakıflaştıran Prof. Koçan, Taksim Sıraselviler’de düşlediği Baksı Müzesi’nin ürettiği ‘merkez içinde çevre’ yaratmış olma haline dair okumamı şöyle karşılamıştı: “...İnsanlar hep Taksim çevresinde var olmaya çalışıyorlar. Bizim entelektüel hayatımız, İstanbul’un bu yakasına kilitlenmiş durumdadır. Hatta Kadıköy’de yaşayan entelektüellerimiz bile burada üretir ve gösterirler. Bizim entelektüel duvarlarımızın da genişlemesi gerekiyor. Bu projenin altındaki iddialarından biri de bu. Biz, sergiyle ‘merkez içinde çevre’ oluşturarak, sizin dediğiniz gibi, tam tersini yaptık. O açıdan bu projeye salt bir müze ya da kültür merkezi gözüyle bakmamalı. Bu girişimin yaratmak istediği bir ‘Uzak’ kavramı var. Dahası, çevreden merkezi algılama meselesi var.”

Prof. Koçan’ın Bilgi Atölye 111’deki proje sergisi ile kurmayı hedeflediği Baksı Müzesi, adını vaktiyle Kazak ve Kırgızların kullandığı ‘Şaman’ kelimesinin eski deyişinden alırken, Çoruh Vadisi’ne hâkim, 10 bin m²’yi aşkın bir alanı da kapsıyordu.

Koçan’ın bu hayali gerçekleştirme yolunda, yine bir Mart ayında, bu defa 2004’te ortaya koyduğu bir diğer imece- zirve ise, koleksiyoner ve işadami, Türkiye’de açılmış ilk özel çağdaş sanat müzesi (Proje 4L) Elgiz Müzesi’nde 125 sanatçıyı buluşturduğu ‘Şamanın Güncesi’ sergisi olmuştu.⁴

Organizasyonu **Ahu Antmen, Esra Aliçavuşoğlu, Zafer Mintaş, Devabil Kara** ve **Mürteza Fidan**’a ait, 3 Nisan 2004’e dek yer alan sergide, **Ferruh Başağa, Ömer Uluç, Serhat Kira, İnci Eviner, Füsün Onur, Hale Tenger, Mürüvvet Türkyılmaz, Şenol Yoroğlu, Hüseyin Çağlayan, Ali Kazma, Osman Dinç** ve **Selim Birsal**’e uzanan yüzlerce modern ve çağdaş yaratıcı, nesiller arası tam bir dayanışma gösterisi ortaya koymuştu. Etkinlik, müzenin yaslandığı kavramsal çerçeve ile ‘eylem gerekçesi’ni özetleyen bilgilendirici bölümleriyle

olduğu kadar, müze maketi ve proje ruhunu gözle görünür kılan etnografik, belgesel gösterimlerle de zenginleştirilmişti. O dönem, yapıtların satışından elde edilecek gelir ise Baksı düşünüy gerçeğe taşımaya bir adım daha yaklaştırmıştı.

İşte bugün, o ‘**125 tabirli Şaman Rüyası**’nın üzerinden 20 yıl geçti ve alanında, özendirici pek çok ödül de kazanan Baksı Müzesi, ‘**Gel Zaman, Git Zaman**’ içinde, Avrupa Parlamenteler Meclisi tarafından verilen “**2014 Yılı Avrupa Konseyi Müze Ödülü**”nü de, 8 Nisan 2014 Salı günü Strasbourg, Palais Rohan’da yapılan bir törenle aldı. Müze, ödülünü, 22 ülkeden katılan 37 müzeyi geride bırakarak kazandı.⁵ Ödülün simgesi, Joan Miro’nun bronz heykeltıraşı 1 yıl boyunca Bayburt Baksı Müzesi’nde sergilendi.

Manifestoyu okudunuz. ‘**Gel Zaman, Git Zaman**’ dememiz de boşta değil: Koçan Hoca, kuruma beş yıla yakın süredir emek vermiş - yeni nesil - Baksı Müzesi üyesi Ayça Okay ile bu kez de, ilgili başlık altında kurum tarihindeki kilometre taşı sergileri, yerel ve yaratıcı hafıza ile ‘hemzeminde, hemzamanda, heminsanca el ele tutuşturan’ bir sergiye (daha) imza attı.

Sergi, “**Şaman’ın Güncesi**” , “**Maske Çağrışımlar**” gibi, müze için önem taşıyan geçmiş sergilerdeki işlerin yanı sıra, Seçkin Pirim, Gülsün Karamustafa, Seyhun Topuz ve gibi sanatçılarca bağışlanan çeşitli yapıtları buluşturdu. Kilimler, işlemeler, halılar, yağlı boya resimler, desenler, cam altı resimleri, kâğıt üstü boyalar, heykeller ve videolar, ‘**Gel Zaman Git Zaman**’ın sözcüleri olarak yeni bir görsel dünya sundu.

Bu, ikilinin tabiriyle “*Önyargılardan uzak, çok boyutlu ve farklı zaman doğrusallarına ait, ortak noktası insan olan bir arayış*” adına da benzersiz bir buluşma yeri oldu.

Bana da, Baksı Müzesi’nin tarihi, talihi, tabiri ve takdirini sizlerle paylaşmanın tarihsel, dokümanter ödevi düştü.

Evrin Altuğ: *Hocam, (bu fırsatı bana tekrar verdiğiniz için size özellikle teşekkür ederim, hazırlamış bulunduğunuz Baksı Müzesi “Gel Zaman, Git Zaman” özel sergisi manifestosunu büyük bir lezzet ve gönül birliği ile okuduk. 20 yılı aşkın bir süredir, hocalığınızı da aynı lezzetle yaşamış biri olarak bu zaman dilimi de tıpkı Çoruh gibi gözlerimin önünden akıp, geçti. Bu güzel bahar gününde, serginizin manifestosuna baktığımda, artık bir Bauhaus demesek dahi ‘Bayburt-haus’ durumu yaşıyorum diye düşünüyorum. (Gülüşmeler.)*

Çünkü malûm, *Walter Gropius ne yapıyor? Size şimdi öğrenciniz olarak ukalalık etmek istemiyorum...*

Prof. Hüsamettin Koçan: Evrim’cim, aynı okulluyuz. Aynı okulluyuz. (Gülüşmeler.)

E. Altuğ: *Walter Gropius biçimin de, zanaatin de, teorinin de efendisi olarak, göçerliğe gönül kuruyor; bir tür yörük çadırı kuruyor. Bu göçerlikte bir nevî kaynak buluyor. Bu göçebeliğin, geçiciliğin aslında esas kaynak olduğunu, bu hareketin, bu motivasyonun, ‘motiv’ denen şeyin, bir bakıma ‘folklor’de ‘motiv’in hareketten geldiğinin ispatını bize bir modern sanatçı - kaynak olarak yapıyor: Bauhaus ekolünü kuruyor.*

Malûm, siz de Türkiye’de Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi (M.Ü.G.S.F.) Dekanı olarak, ya da Uluslararası Plastik Sanatçılar Derneği Başkanlığı (U.P.S..D.) sürecinizde bu ekolü neredeyse en az iki neslin öncüsü - babası olarak var ettiniz. Şimdi, Baksı

Müzesi de bu tavırla hareket ediyor. Dolayısıyla ilk sorumu bunun üzerine kurmak isterim: Manifestonuzda *Bauhaus ve Bayburt arasındaki köprüyü nasıl inşa ettiniz ?*

Prof. Koçan: Evet, vallahi çok güzel bağladın; ben bu açıdan hep baktım. Aslında benim bütün yaptıklarım hepsinin içerisinde bir Bauhaus ruhu var. Onu sizinle defalarca da konuştuk zaten: Bauhaus, yaşamı dışlamıyor. İnsanın mutluluğunu da dışlamıyor. İnsanı hiç bir zaman dışlamıyor. İnsan, merkezde. Onun etrafındaki unsurları, o insanın daha da anlamlı bir yaşama doğru açığa çıkarma önerisi. Biliyorsunuz, sonra da Hitler onları ‘dejenere sanat’ sayarak, kapattı.

Walter Gropius ABD’ye gidince, o anlayış bir bakıma o tarafa doğru yürüdü. O açıdan haklısınız. Benim yaptıklarım içerisinde şöyle bir bakıyorum; benim ‘her şeye yeniden bakma,’ gibi bir eğilimim var. Yani, kalıpları kullanmak yerine, yeniden bakabilir miyiz ? Buna yeni olanaklar katabilir miyiz ? Hayat, bunu nasıl talep ediyor ? Hayatın kendi içerisinde gelenler, ne kadar değerlidir ? Onlarla yüzleşmek gibi bir genel çizgi oluştu. Bu, öğrencilikten gelen bir şey.

Tabii bizim bir de kuşak özelliklerimiz de var. Bizim kuşak, ‘68 kuşağı uzağa, Anadolu’ya, insana gitmek istedi. Öteki yanda, Cumhuriyet de bize ‘İşte, bütün olanaklar, gidin, kendinizi keşfedin. Yeni ile bulun. Yeni hayatlar kurun. Bu dünya sizindir.’ dedi ve kırsalda bizleri çok da cesaretlendirdi.

O nedenle de, birincisi ben o yerel

kültürü almış birisiyim. Bu, Cumhuriyet önerisini de dinlemiş bir kuşak. İkincisi, Bauhaus eğitimi ile soru sormayı ve çözüm aramayı öğrendik. Bunları yan yana getirince de hayatımda insana gitmek çok önemli oldu.

İnsanoğlunun, bu dünyaya hayatı boyu 'Ben burada varım,' deme refleksleri var. Bu, bilinçli de, bilinçsiz de olabilir. Bunu mağaraya kadar götürüyor. Onun için sanat tarihine baktığımızda - sizin öğrencilik döneminizde de - ben aynı sorunlarla karşılaştım ve üzerine gitmek istedim. Biz, bu çağda yaşıyor ama sanat tarihine mağara ile başlıyoruz. Rönesansa geliyor ya da gelmiyoruz; öğrencimiz mezun oluyor. Halbuki o, bu çağın sorunlarıyla yoğrulan biri, değil mi?

E. Altuğ: *Mağaradan, mağazaya - yatay geçiş - yapıyoruz.*

Prof. Koçan: Aynen! Çok haklısınız, onun için de biz bunu bir değiştirelim: Bir kere herkes, bu çağın suyuyla bir yıkansın. Çünkü yaşadığı problem, çağa ait bir problem. Çok eskiden gelebilir, farklı olgular olabilir. Ama bunu ve sanatını bilmesi gerekir. Biz onu çok başaramadık, ama galerilerle uygulama ile belli bir noktaya doğru götürdük.

Bunun için yapmak istediklerimin içinde 'köy kökenlilik', kırsal veya eski kırsal, yani 70 sene öncesinin kırsalından söz ediyoruz; bu yollar, otomobiller ve bu yabancılaşma yoktu, yani naylon gömlekler, plastik ayakkabılar - *hani bizim Şakir Gökçebağ'ın Arter'deki 'Göründüğü Gibi' sergisinde bu var mı bilemiyorum, meşhur naylon gömlekler, plastik*

ayakkabılar ki onlar kışın donunca biz onları kızak yapardık, - onlarla birlikte bir 'yenilik' kavramı, bir 'gitme' kavramı oluşmuştu.

Bunları birleştirdiğinde de, doğrusunu isterseniz bugünkü Baksı'nın içeriği öne çıktı.

Öte yandan, Halkın bir de tekrar eden bir yanı var. Halk tekrar ile hareket eder ama bunun da içerisinde yaratıcı ataklar var. Ve o ataklar insanın yaratıcılık boyutunu yansıtır.

Biz 'O folkloru at gitsin,' diyor ve ona üstten bakıyoruz. Onu dışlıyoruz. Onun için de, bir 'üst / alt sanat' kavramı gündemimize geliyor. Zanaatı da başka şeyleri de dışlayan bir durum yaşanıyor.

Tüm bu birikimlerden sonra şunu düşündüm: İnsan hep değer üretiyor. Ama bunu çağının malzemesi ile, coğrafyasıyla vb. yapıyor. İşte bu nedenle ben bu 'üst / alt sanat' çizgilerinin çok keyfi, zorlama, standart bakış açısı ve sınıflandırma zorunluluğundan gelme bir yapısı olduğunu düşünüyorum. Bunların her ikisini mahveden şey de, tabii ki pazar. Bugünkü halk kültürünü yok eden şey, onu turistlere satabilmek için ticarî maksat ile ürettirenler. Bunları havaalanlarında çok görüyoruz. İçeriksiz, samimiyetsiz, bireyin o işe hiç ısınmadığı şeyler...

Halbuki birey, bu ikilemi kendi hayatı adına yaptığı o işlerde, hasırıyla veya başka bir şeyi ile kullanmak istiyor. Bunun için de kendi hikâyesini oraya işliyor. Yani orada yaratıcı öncüler, yeni

olanı arayanlar var. Onları yakalayıp, insanoğlunun bu yaratıcılık zincirini hiyerarşik değil, ama ard zamanlı bir biçimde, bir ortamda bir araya getirmek istiyoruz.

Tabii bu, doğrusunu isterseniz çok da tartışılabilir. Belki bizi özgün yapan yanıımız da budur: Yani insana yönelmek ve insanın yaratıcı boyutunun yaşama nasıl aktarıldığı meselesini insanoğluna sunmak istiyoruz.

Bunun için, örneğin video veya en güncel teknolojiyi uygulayan biriyle de bir şeyler kullanıyoruz. Meselâ, bizde Gülsün Karamustafa'nın bir portresi bulunuyor. Bunun yanında, 100 küsür yaşında vefat etmiş bir teyzemizin hazırladığı bir bohçayı sunuyoruz. Bunları o yaratıcılıklarıyla yan yana sergiliyoruz. Yine, yazı-resimler ile, örneğin yakın zaman önce vefat eden arkadaşımız Şenol Yoroğlu'nun çalışmaları üzerinden kaligrafi eğilimleri meselesini yan yana getiriyoruz. Veya günümüzdeki kadınlarla eskinin erkeklerini yan yana alıyoruz. Böylece kadın-erkek meselesini, yabancılaşmayı ve aslında bu unsurların birbirlerine kötü davranmadığı, aksine birbirlerini tamamladığı konusunu tartışmaya açıyoruz.

Biz, kültürel sürekliliğe inanıyoruz. Ama, ancak yenilenen bir kültür sürekli olabilir. Yenilenmiyorsa, o kültürü tekrar yok eder. Biz, insana umut, güzeli arayan bir varlık diye bakıyoruz. Onun için de bu 'alt/üst'ü bir kenara bırakıyoruz. Bir süreklilik hikâyesi sergiliyoruz ve onun peşindeyiz. Onu tartışmaya açıyoruz.

E. Altuğ: *Buna niçin gerek duyuyorsunuz?*

Prof. Koçan: Türkiye, buna çok yakın bakmıyor. Çünkü biz, şablonları çok iyi kullanan bir ülkeyiz. Gördüklerimizin benzerini burada yapmak gibi, neredeyse montaj sanayii gibi. Kimse kusura bakmasın, çok ciddi işler de yapıldığını biliyoruz. Ama bu değerlendirme geneldir ve bunun nedeni, pazarın her ikisini de mahvediyor olmasıdır.

Örneğin İstanbul'da birkaç senedir habire Şahmaran'larla ilgili bir şeyler yapılıyor. Ama hiçbirisi de o Şahmaran'ın nereden geldiğini çok bilmiyor. Konu biçime indirgeniyor. Meseleler içeriksizleştiriliyor. Bütün bunları günümüz gözünde tartışıp, demokratik bir kültür ortamı yaratmak istiyoruz.

Ayrıca, Anadolu'da yaşayan insanların bir şansı var. Her dönemin kültürel ürünleri, bu topraklar üzerinde var. Farklı gruplar gelmişler. Etnik yapımız çok farklı. Bu bir çalkalanma ortamı. Biz o nedenle bunu bir zaman kavramı üzerine oturttuk.

E. Altuğ: *Tabii dediklerinizin bende başka çağrışımları da var: Köy Enstitüleri, Halkevleri, Yurt Gezileri ile Cumhuriyet'in kültür politikası; bu unsurlar ister istemez yine gündeme gelebiliyor.*

Çünkü Baksı Müzesi'nin oluşumuyla bir köprü yaratmak derken, siz bu müzeye giden yolda MÜGSF ve Eczacıbaşı desteği ile başlattığınız Sanat TIR projesi ile bu mobilizasyonu, irtibatı en başında üretmeye çalıştınız.

Buradan, soru sorarak ilerlersek şunu

diyebiliriz: Günümüz sanatının kendini meşrulaştırma sıkıntısı olduğunu bizlere uyarı mahiyetinde söylediğinizi anımsıyoruz.

Dediğiniz o şablonlaşma içinde piyasanın da yarattığı bir baskı var diyorsunuz. Burada zaman unsuru da çok bulunmaz bir unsura dönüştü değil mi? Hepimiz çok sabırsız ve doğruya aç kişiler haline geldik. Sizin, Baksı Müzesi'nde zaman mefhumu sanat tarihsel bakımdan nasıl işliyor dersiniz ? Çünkü bu durum 'merkez'de, kentlerde, müthiş bir rekabetçi, kapitalist bakışın verdiği telaş ve önyargı ile 'işliyor ama, ' Baksı Müzesi gibi bir yapının tepesine doğru baktığınızda tepenizde gök - kubbeden size bakan bir evren görünüyor. Müzenin mimarî yapısına da baktığımızda aklıma Anadolu'nun tandırı - taşfırını geliyor. Siz burada bayağı ciddi bir beslenme kaynağı, bir nevi 'aşçı' pozisyonuna giriyorsunuz...

Prof. Koçan: Çok haklısın. (Ayça, sen de hatırlarsan, biz bu arada müze ile ilgili gazeteleri çevirirken Evrim de o sırada Radikal'de yazıyordu galiba, müzeyi koyacağımız yeri benim de parmağımla gösterdiğim bir fotoğraf yayınlamıştı. Onun için o çok derin de bakar...) Bizim buraya geçen gün bir bilim adamı geldi. Çok meraklı, çok önemli de biri. 'Buraya hep gelmek istiyordum, yolumu Erzurum'a düşürdüm, araba kiraladım, geldim,' dedi. Görünüşe bakılırsa aç ve susuz da kalmıştı. Kendisine 'İsterseniz bu akşam burada kalın,' dedik, bize 'Kalınabiliyor mu?' dedi. Sonra ben, kendisine bizim konakları anlattım. Bu

adamcağız gittikten sonra bana bir mektup yazmış ve 'Ben Baksı'nın hamisi oldum,' demiş.

Şimdi, dıştan bakan göz burayı daha iyi görüyor. İçten bakan gözün ise burayı algılama konusunda biraz sorunları var. Siz beni daha iyi bilirsiniz; siyasî görüşlerini zorla diğerine empoze eden bir adam değilim. Bir ahlâk ve bir işi en iyi yapma üzerinden giderim. Bunun için de insanı olduğu gibi kabul ederim.

Buradaki insanlar, benim akrabalarım, tanıdıklarım, en yaşlıları benim buradaki sınıf arkadaşlarım. Biz buradaki her şeyi dünya platformuna taşıdık. Ama burada, yerel olan ile bağlantılarımızı çok umut edilir bir noktada geliştiremedik.

Bunun sebebi şudur: Türkiye hızla politize oldu. Ve herkes kendi politik sloganlarını her tarafta aramaya başladı. Böyle olunca da ister istemez paylaştığınız şey ile kitleler arasında bir kopukluk baş gösterdi. Doğrusunu isterseniz birçok sosyolog dostumuz da bulunuyor ve ben onlarla bunu tartışmayı çok isterim. Burada eski ritüelleri en iyi bilen de benimdir. Oysa ki burada kalan yaşlılarım, hepsini unutmuş durumdalar. Onlar dizifilmci olmuşlar. Selçukluların, Osmanlıların aslen de etkili o dizi filmleri var hani, işte onu beğeniyorlar.

Onun için, bizim buradaki pişirdiğimiz 'yemek' Avrupa ve dünya müzecileri tarafından çok kıymetli, özgün, değerli ve hedefi olan bir konumda. Peki, bizimkiler dışında bizleri kim çok iyi anlıyor? Sanatçılar ve düşünürler.

Tabii, sizin de hatırlayacağınız TÜYAP sergilerinden bileceğiniz üzere, biz doğa ile de çok yakından ilişkiliz. Burada ‘Baksı-Nadas’ diye bir projemiz bulunuyor. Yani bunlar ‘Hozan’ (*birkaç yıl sürülmemiş, dinlenmeye bırakılmış tarla*) araziler ve biz, onları üretken, ‘organik tarım’a yönlendirmek istiyoruz. Bunun için de epey mesafe aldık. Her ne kadar küçük unsurlar bunun önünü kesmeye çalışıyor olsa da biz, toprağı üreteceğiz, sahipleneceğiz. Toprağı, bugünün insanı ile dost yapacağız. Yani coğrafya bizim için son derece önemli. Zaten bu durum da günümüz sanatının gündemine yeni yeni oturmaya başladı.

Öteki yandan, bizim ‘kadın projesi’ gibi bir meselemiz daha var. Bildiğiniz üzere müzemizin yönetim kurulu üyelerinin hepsini kadınlar oluşturuyor. Ben artık oradan istifa ettim. Yeni bir iş kadını arkadaşımız olan Didem Duru’yu Yönetim Kurulu Başkanı yaptık. Yani siz ‘yemek pişirme’ dediğinizde kadınlar müzeye buradan dahil oluyorlar. Bir diğer deyişle bu yemek çok çeşitli biçimiyle kaynıyor. Şimdi artık bizde bütün yönetim kadınlara ait. Ve komisyonlar da kadınlardan oluşuyor. Ayça (Okay) da o komisyonların üyesi. Aynı zamanda bizim Yönetim Kurulu’nda da ‘Gelecekçi Üye’miz. Yedek üye demiyorum, zira bizde yedek üye yok.

Hatırlayacağınız gibi, biz daha ilk günlerde burada atölyeler üretmiştik. Buradaki yerel halkın kadınlarıyla el sanatları, el işleri üzerine atölyeler yaptık. Yine modacıları buraya getirdik, onları tasarladılar. Böylece yereli

üretime kazandırdık. Kadının ekonomik özgürlüğüne kavuşmasını istedik.

Bu kimseler daha sonra ise Bayburt’a gittiler, oraya deyim yerinde ise ‘kapandılar’. Zira bu köyden kente gitme meselesi, son derece önemli.

Ben oraya gittiğimde, köyden kente gitmiş, apartmanda sıkılmış, oralara hapsedilmiş insanlar için ABD’li bir şirketle anlaştık. Biz onları buluşturuyoruz. Ürünlerini getiriyorlar. Herkes yaptığının fiyatını da biliyor. Evinde gidip, yapıyor, getiriyor. Böylece, kadının ekonomik sorunlarını çözmek, kendilerini ekonomik hayata katmak istiyoruz.

Hani, kadının o büyük becerisi ve bunun sürdürülebilirliği var ya, işte Türkiye de bunu kullanmak zorunda. İşte bunun bir uzantısı da Baksı Müzesi Hüsame Köklü Kadın Eğitim Merkezi. Bunun temelini de Mayıs 2024 ortasında atacağız. Bunun yaratıcı- mimarı da Tabanlıoğlu Mimarlık’tan Melkan Gürsel’dir. Bu da bir kadın projesi olarak doğdu ve oradan gidiyor. Böylece, kadının temsil alanını, üretici potansiyelini yaşantımıza bir zenginlik olarak katıp, genişleteceğiz.

Bir müzenin böyle bir şeyi yapıyor olması, Batı açısından son derece ilginç bir durumdur. Onun için biz bu ‘yemeği yaparken’ de yeni bir lezzet peşindeyiz ve bu çok da beğeniliyor.

İşte bu da bir bireyin varoluş meselesidir. Öznenin biricik olma meselesidir. Bunu işin içine katıyor olduğumuz içindir ki, özne, bir şeyi taklit etmez. Sürü insanı, kitle kültürü dediğimiz meseleler,

sermayenin insanı istediği gibi çekip, çevirmesi, yeni teknolojiye egemen olmaları veya yeni iletişim araçlarının belli ideolojilerine bireylerin kendilerini teslim etmiş olmaları meselesidir. İşte bireyin merkezinde de biz kadın ve çocuğu görüyoruz. Bizim yemek, işte böyle bir yemek. Biz, insanı ve günlük yaşantıyı, insanın sorunlarını ciddiye alan ve onlara eşitlikçi bakan, onlara çözüm arayan bir kültür kurumuyuz.

Buradan bakınca bizim aradığımız şey, tamamen özgün olmaktır. Dünya müzeciliği de aslında bu özgünlüğün peşindedir. Ama müzecilik dünyası bugün, şablonlar üzerinden biraz fazla gidiyor.

Sizin de bildiğiniz gibi bienallerle bu durumu yıkmaya çalışan ‘devrimciler’ varsa bile, onlar da bir müddet sonra onlar da kendilerini tekrar edip bir iletişim ağı kurmaya başladılar. Ama kendilerini tarif etmekle, sınırlarını da çizmiş bulundular. Böylece de o ‘yemekler’ bir gün tuzsuz, bir gün acılı, başka bir gün ekşili oluverdi.

Onun için biz, beklentileri insanoğlunun öneri ve özlemlerine, kültür ve değerlerine bağlı olarak gelişen bir kurumuz.

E. Altuğ: *Eski ifadeyle, ‘taşımaya su ile değirmen dönmüyor’ diyorsunuz. Sanırım bu sözlerinizle ifade etmeye çalıştığınız şey, o ‘organik kültür’ün kökleri, tohumlarının, aşağıdan yukarı var olması açısından Anadolu’yla özdeş olması. İlginçtir, Baksı Müzesi ve çevresindeki üretim unsurlarının Bayraktar Köyü’nde*

yükselen çeşitlilik silüetine bakınca, ben Topkapı Sarayı’na da alternatif, kendi içinde zamanla üreyen, türeyen, hiyerarşi yerine kooperatif varoluşun olduğu, kozmopolit, çoğulcu bir anti - ‘Saray’ önermesi görür gibi oluyorum.

Prof. Koçan: Gönümüzün sarayı.

Bütün çıkışlarını da yerel mimarlıktan aldı. Toprak damlı, buradaki evimizde de olan tekrar pencereli yapısı ile bu görülebiliyor. Biz bugün, bireyi hayattan koparmak suretiyle onu çağa taşımak istiyoruz.

E. Altuğ: *Bugün de söz ettiğiniz bu kolektif varoluşu düşünürler veya küresel küratöryel imzaların bize Anadolu’da ‘post-modernite’ diyerek yaftalamaya çalıştıklarını görüyoruz. Ama aslında, Anadolu, kendi uygarlık zenginliği ile bunun hakiki bağı halinde gibi, değil mi?*

Prof. Koçan: Ta kendisi! Yaş! O kültürel birikimin çeşitliliği bu. Anadolu’yu Anadolu yapan budur. Biz onun bilincine varılsın istiyoruz. Ama, Türkiye’de bir görüşü ileri sürdüğünüz anda, o görüş birdenbire yargılanıyor ve bu çatışmacı zihniyete mahkûm ediliyor. Oysa biz, tartışma kültürü gelişsin istiyoruz. Burada bu yönüyle ‘Akarsu Üzerinde Konuşmalar’ diye bir projemiz var. Daha önce bir yuvarlak masa yapmıştık. Şimdi Çoruh üzerine bir ‘Raft’ / ‘Sal’ koyacak ve orada üç ana başlıkta konuşmalar yapacak ve onları kaydedip yayımlayacağız. Burada ‘Gelecek ve Geçmiş Kime Aittir?’ sorusu üzerine odaklanacağız. Bildiğiniz gibi, bu Akademik söylemler o kadar standartlaştı

ki, bunların da biraz dışına çıkmak istiyoruz Evrim’ciğim.

E. Altuğ: *Bu tabii, zamanın bir akarsu olması bakımından felsefeye de bir gönderme yapıyor. Yunan filozof Heraklitos’un “Aynı suda iki kez yıkanılmaz,” sözünü anımsatır gibi sanki, ne dersiniz?*

Prof. Koçan: Tabii. Bir de, bildiğiniz gibi bu ‘Gel Zaman, Git Zaman’ (sergi) başlığı biraz da eski masal anlatıcılarının ‘Bir Varmış, Bir Yokmuş,’ diye başladığı, ‘Zaman, Zaman içerisinde...’ dediği o hikâyeleri de anımsatıyor. Bu bir ‘es’tir. Bizim bu Baksı Müzesi de ‘Gel Zaman, Git Zaman’ birazcık (!) büyüdü.

E. Altuğ: *Ama bu durum yine de bir ‘Rezonans’tır (birbirinden farklı iki unsurun titreşim uyumudur,) değil mi ne geçmişi ne geleceği tepemize çıkardığımız bir durumdur. Ne dersiniz? Geriye baktığımızda, sanat eleştirmeni ve tarihçisi Nusret Polat hocamızın sizin için ‘Kültür Hekimi’ dediğini görüyoruz. Peki, bir hekim olarak hastalıklarımız neler olabilir?*

Prof. Koçan: Evrim, sen beni biraz fazla sıkıştırıyorsun.

E. Altuğ: *Hocam, siz de ‘Nöbetçi Eczane’ gibi Müze açmışsınız, şimdi biz ne yapalım?*

Prof. Koçan: Aynen, ‘Nöbetçi Eczane’ gibi, yaşa. Fakat insanlar hakikaten buradan da bir şey almak istiyorlar. Öte yandan bir konuya değinmek isterim. Bu müzedeki koleksiyona bakarken, siz de biliyorsunuz, önce ‘Şaman Güncesi’

diye bir sergi açmıştık. Yani o sergide hepsi o kadar iyi niyetli ki, hangi eseri nereye koyayım diye biraz da elim titriyor. Bu da öbürü de çok güzel olmuş meselesinden çıkıyor; bu artık bir insanî varoluşa katkı halini alıyor. Bunlar onun kanıtları, bizim sergi biraz da odur. İşte, ayıra ayıra, kadınlar, ya da kaybettiğimiz arkadaşlarımız derken, tümüne baktığımızda gördüğüm şudur: Bu işin şanslarından biri, bütün bu sanatçıların bu işi sahiplenmeleridir. Sizin de bildiğiniz gibi, tüm koleksiyonlarımız bağlı yapıtlardan oluşmaktadır.

Örneğin Seçkin Pirim’in burada bir çalışması bulunmaktaydı. Biraz darbe görmüş, bunu nasıl halledelim derken bana, “Hüsamettin Ağabey, ben zaten sana büyük boy bir heykel vereceğim,” dedi. Buraya kocaman bir heykel gönderdiği yetmeyecek gibi, bir de resim gönderecek.

Yani hiçbir müzenin böyle bir şansı yok. Bu kadar çok sanatçı tarafından destekleniyor olmak, sanat düşünürleri ve koleksiyonerler tarafından desteklenmek, bizim için en büyük dayanaktır. Bu, günümüz için de bir ilhamdır.

Çünkü günümüz insanı, gönüllülüğü kaybetti. Yani, ‘hastalıklara’ gelince, onu görüyoruz. Anlamak yerine, yargılamak öne çıktı. İnsanlar neredeyse çeşitli üniformalar yaratacaklar ve onların içinde kendilerini temsil edecekler. Günümüzde, ideallerin, adanmışlığın çok fazla tükendiği bir noktada yaşıyoruz. Çoğunlukla, günübirlik çıkar mekanizmaları, insanı yönlendiriyor. İnsan

insana, yüz yüze olma şansımızdan biraz uzaklaştık gibime geliyor. Bundan biraz endişeliyim. Ama biz, yaşadığımız süre boyunca bu çağdan sorumluyuz. İnsanın barışını, çokkültürlülüğünü aramaya mecburuz.

Tabii, her şey de öyle kolay olmuyor. Benim dedemin ve babamın okuduğu okul bu sene kapandı. O kadar, o kadar üzüldüm ki! Ben orada bir okul yapacaktım ve özel çocukların eğitilmesini istiyordum. Ben onu düşünürken, köyden kente göç nedeni ile, orada okuyacak çocuk kalmadığı için, okulu kapatıyorlar. Başımıza 'taşımali eğitim' diye bir şey çıktı. 'Taşımali eğitim' köyleri boşalttı. 'Üremeyen tohum'u buraya soktular. Endemik bitkilerimizi kaybettik. Masallar ortadan kalktı, gitti. Maniler, âşıkclar yok. Yeni âşıkclar, yok. Gelenleri hep ağırlasınlar diye bir 'Köy Delikanlısı' geleneği vardı. Onlara, "Gelin bütçeyi de size verelim; bu bizim müzenin ev sahipliğini siz yapın," dedim. O sırada kendileri, kendi aralarında kurdukları grupla yaptıkları 'O Ses Türkiye' yarışması adına benden yardım istedi. Yani çocuklar bugün için başka bir yerde. Tabii bunların bir arayışları, çok fazla telaşları var. İşte, onu nasıl yanıtlarız? Bunu nasıl yönlendirebilir, üretebiliriz? Asıl mesele o gibi geliyor bana.

(Ayrıca, bizim sanatçı kuruluşlarımız, örgütlerimiz var;ve bu örgütlerimiz kanımca Cumhuriyet değerlerini vurgulama konusunda pek üretken olmadılar. Nerede bizim sanatçı dayanışmamız? Dayanışma duygumuzu yitirdik. İşin içine çok fazla ticaret girdi.

Herşeyi o belirlemeye başladı. İşte, medya dediğimiz mesele de odur. Sanat eseri çok arkadan geliyor. Tüm yapılanları meşrulaştırmak için kitle iletişim araçları gönüllü durumdalar. Onu ele geçirenler, meşruiyetlerini ilan ediyorlar. Bu bir yalnızlaşmadır.)

E. Altuğ: Bu, insanın yurdunda, toprağında seracılık yapmaya çalışması gibi bir şey olsa gerek. Bir anlayış ve eylem bozukluğu olabilir. Bienallerin de böyle bir iklim taşıyıcılığı var. Ama baktığımızda Eskişehir, Bursa, Diyarbakır, Ayvalık, İzmir ve Muğla'ya uzanan nice yerel kültür girişimini de umutla izliyoruz.

Prof. Koçan: Bienaller zaten işlevini bitirdi ve onlar bir koloni oluşturmaya çalışıyorlar. Onların kendi ritüelleri var. Bu bir tür yeni din olarak, kimseyi kendi tarikatı içine almıyor ve tam da bundan besleniyor. Bunu bana Türkiye'ye de gelmiş, birkaç sergi açan bir Hollandalı sanatçı söylemişti. Onun için dirilim, yiğitliğin başkaldıracısıdır diyebiliriz sevgili Evrim'ciğim. Onun için senin söylediğin o örnekler, kahramanca işlerdir. Para meselesi yüzünden sanat dünyasını yönlendirmeye kalkmak, onun malzemelerini kullanıyor olmak artık beni çok, çok yordu. Şimdi aynı nedenle, siyaseti de kullanmıyorum. Doğrusunu istersen bunları da ayrı başlık altında ayrıca tartışırız. Özerk olmayan, ama kafasına malı mülkü koyan bir sanatçının yaptığı işe ben soru işaretiyle bakıyorum. Bu sözler ışığında, şunu diyebilirim: Baksı Müzesi ilk kazmayı 2000'de vurmuştur. Vakıf 2005'te kurulurken, ana bina 2010'da açılmıştır. Ardından Depo-Müze,

sonra amfiteyatromuz açıldı. Burada doğan çocuklar oldu. İsimlerini koyduk. Şimdi üniversite mezunu oldular!

E. Altuğ: Hocam, konuşmamızın başında ifade ettiğiniz ‘tepeden (inmeci) bakış’a tekrar dönerek, son yorumlarınızı almak istiyorum. Bu yorumunuz aslında bugün dünyayı da saran totaliter bakış ve uygulamalara tüm kurumlar ve bayraklar adına gönderme yapıyor. Bu konuda bir kaygınız var değil mi?

Prof. Koçan: Var. Tamamen de referansı odur. Tek söz olma ve her şeyi kendine bağlama meselesi, bunun için her tür alet- edevatı seferber etme meselesi de bunlardan kaynaklanıyor. Yani, ‘ürün’ ile ‘özne’ arasına başka şeyler sokarak, bence oradaki ilişkiyi bulandırıyorlar. Bunun için bizim yapacağımız ilk şey, ‘temiz insan’ olarak kalmaktır. İkincisi, sonuna kadar insanî biçimde üretmektir. Bunlardan kopuk bir üretim, evet sahici ürün verir ama, insana da yakışmaz gibi geliyor bana. Bir hatıramızı aktarayım: Biz, Sanat TIR ile Van’a gittik, Bildiğiniz gibi orada Van Kedisi bulunuyor. Van Kalesi’ne gittiğimizde, kameraları gören çocukların (hani yine meşhur olacaklar ya,) şarkı söylediklerini gördük. Onlara hadi gelin, (sizi kedilerin olduğu yere) götürüyüm dedim. Önce ‘Gelemeyiz ağabey,’ dediler. Neyse, adamlarla anlaştık. Çocukları topladık ve oraya götürdük. Kedileri göstereceğiz. Ama dönemin (Van Üniversitesi) Rektör Yardımcısı geldi, ‘Bunları buraya kim getirdi?’ dedi. Ben getirdim deyince bana, ‘Lütfen yapmayın, bunların ayaklarını buraya alıştırmayın,’ dedi.

Niye diye sorunca da, ‘Bunların ne olup olmayacağı belli olmaz,’ dedi. Yahu, bunlar çocuk! Paylaşacak, belki bu üniversiteyi sevecekler. İşte bizim genel bakış açımız budur. Yeni gelene, yeni enerjiye hoşgeldin deme konusunda sorunlarımız var. Onları ikna etmek, bizim ayrıca görevimizdir. Örgütlülük, adanmışlık ve masumiyet çok temel meseledir. Bu da yeterli değildir, bunun da arkasında bir vicdan olması lâzımdır. Eğer bunları belli bir harita üzerinden yaşama geçirebilirsek iyi olur. Hepimizin bir sürdürülebilirlik sorunu var. İşte Baksı Müzesi de sürdürülebilirlik sorumluluğu olan bir kurumdur ve buradan devam ediyoruz.

E. Altuğ: Ayça, bu sergiye giden yolda BKSİ ve Baksı Müzesi’ndeki tecrübelerini sen de bizimle paylaşırsan çok mutlu olurum, ne dersin?

Ayça Okay: Ben, Hüsamettin Hoca ile yaklaşık beş yıldır çeşitli projelerde birlikte çalışma fırsatına eriştim. Son iki senedir Baksı’nın Yönetim Kurulu olarak çeşitli etkinliklerinde, sergilerinde görev aldım. Gençlere ve kadınlara güvenmesinin gelecekçi bakış açısının uzantısı olarak bu projede pek çok kadını temsil ediyorum. Ancak bu fırsatı bana verdiği için Hüsamettin Hocama minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Başlangıçta Baksı Müzesi’nin koleksiyonuna “aradan geçen zaman” kavramı üzerinden matematiksel bir yerden yaklaşırken katalog, fotoğraf, video ve belge gibi arşivsel materyalleri inceleyip; Hüsamettin Hoca’nın anlatımıyla

Baksı hikayelerini dinledikçe daha sezgisel biçimde yaklaşmaya başladım. Zaman kavramını bu iki yaklaşım üzerinden Baksı'da değerlendirmeye açmak; sanat üretiminin gündelik iş üretim, gibi sembolik bir biçimde gayri maddi emek türüne indirgendiği ve kültüralist politikaların parçası olduğu kömür karası bir çağda beyaz bir sayfa açıp tertemiz bir hava solumak gibiydi.

Müze mekânı geleneksel yapılardan ilhamla zamansız olarak tasarlanmış ancak evrendeki diğer her şey gibi zamanla değişime uğruyor ve bulunduğu coğrafyada dimdik ayakta kalabilmek için her baharda kabuğunu yenileyerek yeni ve zorlu bir kışa kendini hazırlıyor. Burada Hüsamettin Hocanın da içinde olduğu çok küçük bir ekip ile çok ciddi bir emek veriliyor. Her yanıla özgün olan Baksı Müzesi'nin sergi hazırlık koşulları bu bakımdan da kendine has; az ve öz kaynakla büyük ölçekli işler yapılıyor.

Bilge bir insanın hayata dair yenilikçi önermesine, düşüne, çalışma tutkusuna eklenen kolektif emeğin harç yapılmasıyla inşa edilen, biçimin işlevi takip etme prensibiyle tasarlanan, senin de (Evrin) deyinimle bu sempatik Anadolu'daki taş fırınlara benzeyen yapı içinde hocamın da az önce bahsettiği gibi her çeşit yemeğin pişebilmesine

imkan sağlanıyor. Sergiyi mimarının bize sunduğu kolaylıklar olduğu kadar hassasiyetleri de göz önüne alarak 'kitabı' anlatımlardan uzak, insana yakın ve demokratik kültürel tartışmaya kucak amayı hedefleyen bir bakış açısı ile mekanı bir zaman boşluğu gibi tahayyül ederek kurguladık.

Değinmek istediğim bir başka nokta ise sivil çalışma ve gönüllölük. Ancak buradaki gönüllölük bana göre merkezdekinden çok farklı; gerçek ve samimi. Öyle olmak da zorunda. Büyük güçlölere karşı fedakarlıklarla hayata geçirilmiş olan bir külliyat için çalışıyoruz. Çeşitli faaliyet alanları bulunan komisyonları ile BAKSI Kültür Sanat Vakfı kadın dayanışmasıyla çok kıymetli projeleri hayata geçirmek için canla başla alışıyor. Ben vakfın uluslararası ilişkilerini yürüten komisyonda görev alıyorum. Bu yıl ICOM üyesi tüm müze ve sanat profesyonellerine Ütopya Atölyeleri, Hüsame Koklü Kadın İştihad Merkezi, Anadolu Ödülleri, Gel Zaman Git Zaman sergisi gibi güçlü projelerin duyurularını gerçekleştirdik.

Tüm bu olup bitenin tartışılması, doğru anlaşılması ve geniş kitlelere yayılması da benim için çok önemli. Umuyorum, sen de sergiye geldiğinde beğenirsin!

¹ 'Herkesin Düşü Müze', Radikal Gazetesi Kültür Sanat Servisi için soruştırma metni, 27 Eylül 2000 Salı, s.22, E. Altuğ

² 'Köyünü Düşleyen Müze', Radikal Gazetesi Kültür Sanat Servisi, sergi röportajı, 18 Mart 2002 Pazartesi, s.22, E. Altuğ

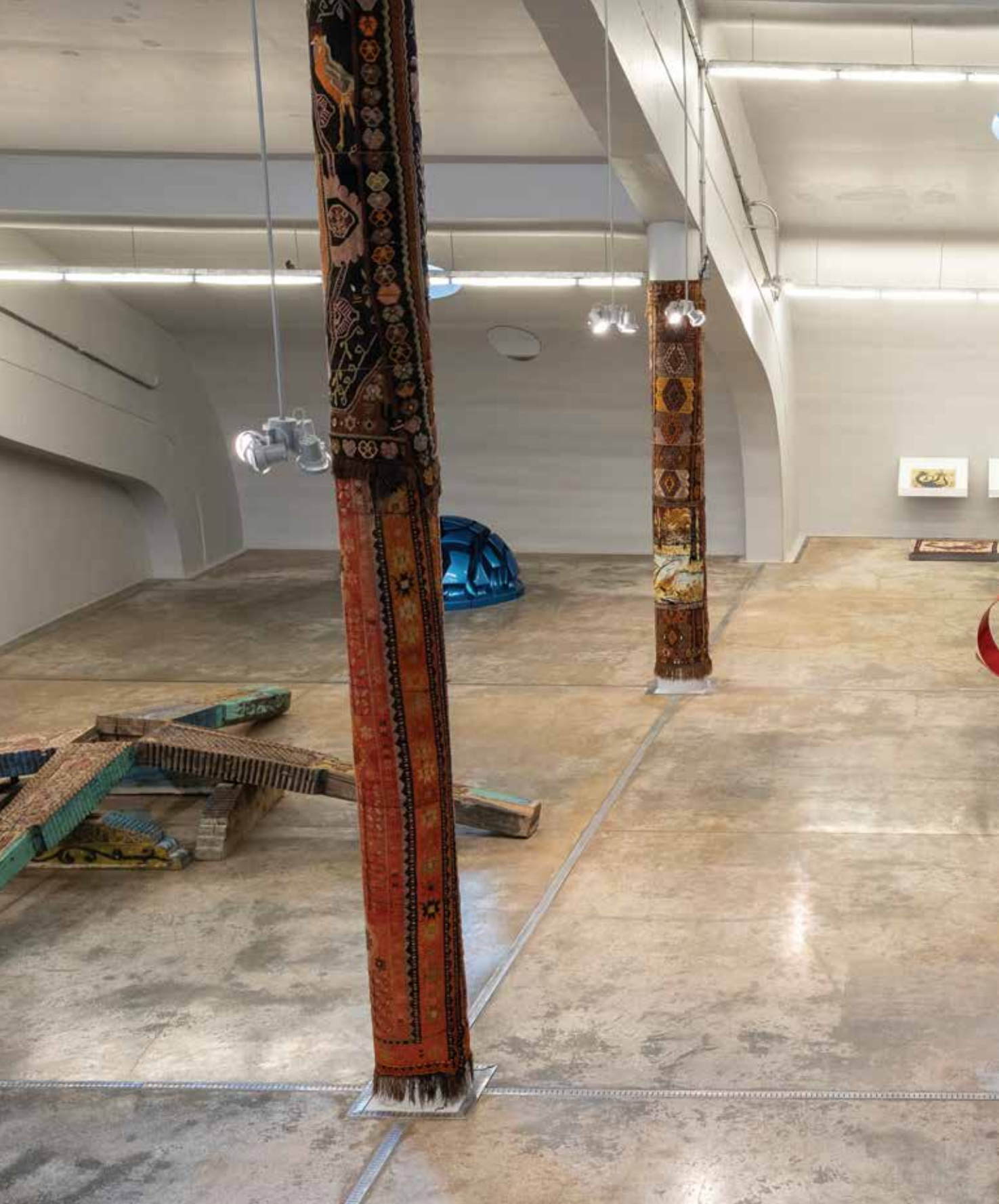
³ 'Doğu'nun İlk Sanat Müzesi'nden', Milliyet Gazetesi Kültür - Sanat İlavesi Plastik Sanatlar böl., s.6, 21 Mart 2002 Perşembe, E. Altuğ

⁴ '125 Tabirli şaman Rüyası', Radikal Gazetesi Kültür Sanat Servisi, Sergi metni, 24 Mart 2004, s. 22., E. Altuğ

⁵ <https://baksi.org/tr/oduller>

GÜLSÜM KARAMUSTAFA
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
45x60 cm.

EHRAM
MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

FADİME KALDIRIM
BOHÇA
YAKLAŞIK 75 YILLIK
MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

SELMA GÜRBÜZ
DÖRT KAFALI KUŞ
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
1998
60x90 cm.

KOMET
isimsiz
TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
2004
54x46 cm.

FERRUH BAŞAĞA
isimsiz
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
45x60 cm.

Onlar Baksı'da

ZAFER GENÇAYDIN
TOTEM
 TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
 1988
 100x80,5 cm.

GÜLÇİN AKSOY
GEÇ KALDIN
 MANİPÜLE EDİLMİŞ HAZIR NESNE
 2000

HALUK AKAKÇE
İSİMSİZ
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2018
90x130 cm.

OKTAY ANILAN MERT
İSİMSİZ
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2004
 45x60 cm.

ZEKAI ORMANCI
İSİMSİZ
 TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
 2004
 45x60 cm.

ŞENOL YORUZLU
TO GOD, XVTH CENTURY
CANFES, KAPUT BEZİ,
ZIMBA TELİ YAĞLI BOYA
2012
100x100 cm.

ERDOĞAN ZÜMRÜTOĞLU
VARİDAT
TUVAL ÜZERİNE
YAĞLI BOYA
2004
120x80 cm.

İPEK DÜBEN
İSİMSİZ
KARIŞIK TEKNİK
2010
60x64 cm.

MÜBİN ORHON
İSİMSİZ
TUVAL ÜZERİNE
YAĞLI BOYA
50x50 cm.

BÜLENT ŞANGAR
İsimsiz
FOTOĞRAF
1997
40x26 cm.

AYDAN
MURTEZAOĞLU
**AİLE SAL-
ONUMUZ ÜST
KATTADIR**
FOTOĞRAF
1998
27x40 cm.

ANONİM, İPEK ÜSTÜNE İŞLEME VE FOTOĞRAF, MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

FIRAT ENGİN
OTOPORTRE 2020
 NEON, ALÜMİNYUM
 ÜZERİ UV DİJİTAL BASKI
 2020
 100x140x115 cm.

İRFAN ÖNÜR MEN
BEYAZ MASK
 AHŞAP PANO ÜZERİNE AKRİLİK METAL
 VIDALAR, DEMİR ÇUBUKLAR
 230x150x53 cm.

BEYZA BOYNUDELİK
MERHABA YABANCI
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2020
192x162 cm.

ESKİ YONCALI KÖYÜ CAMİİ'NDEN SÜTUNLAR
MÜZE KOLEKSİYONUNDAN
(YERLEŞTİRME)

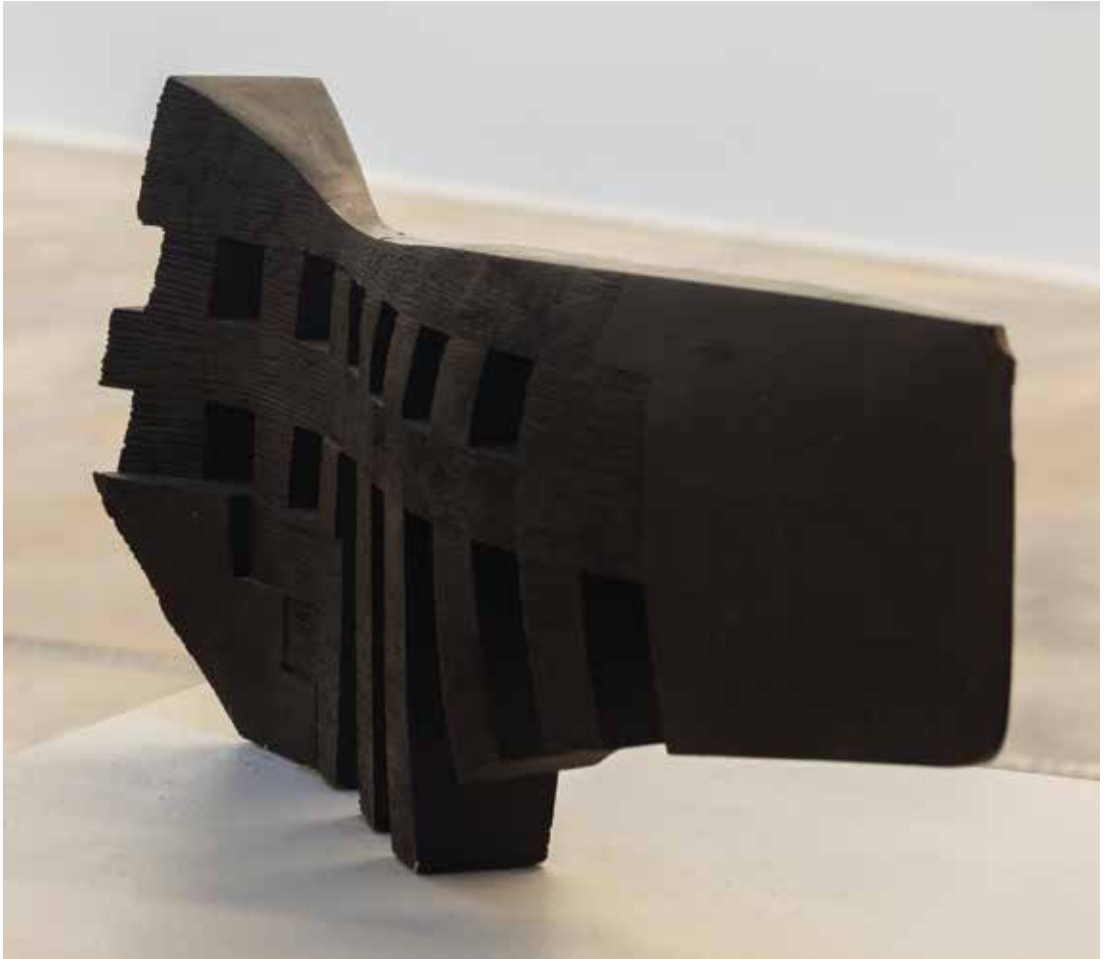
RAHMI AKSUNGUR

Ç

AHŞAP

2003

16x76x30 cm.

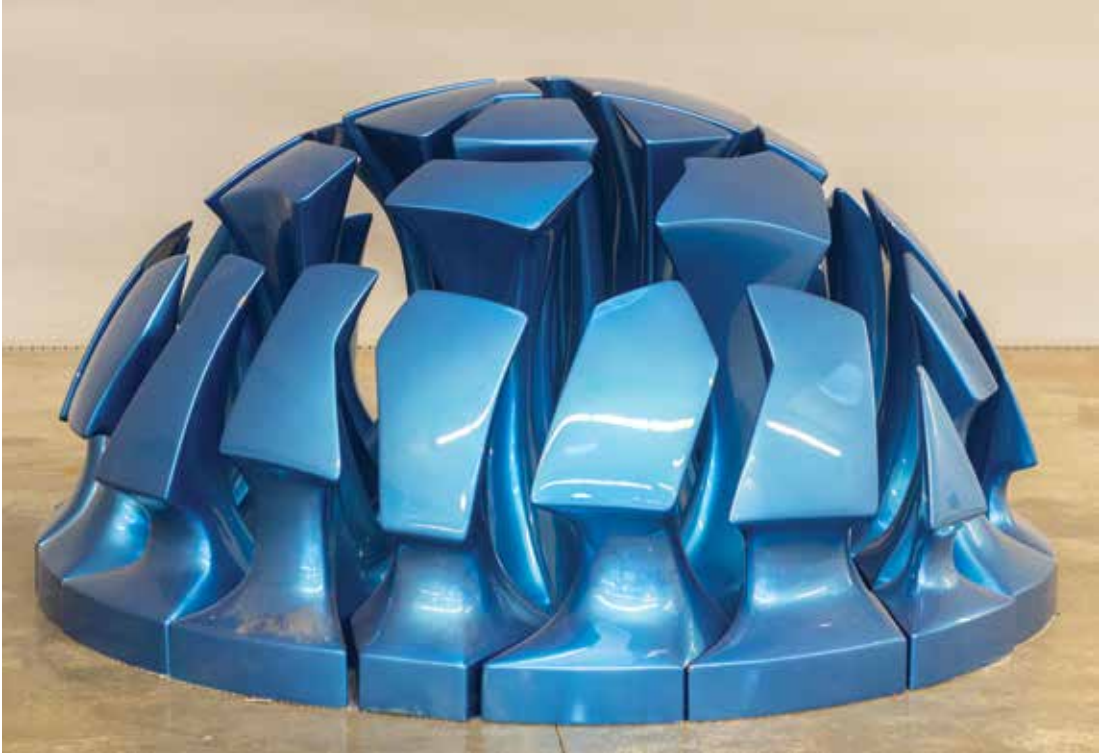

KORAY ARIŞ
İKİBAŞLI
KARIŞIK TEKNİK
(AHŞAP-DEMİR-DERİ)
2011
104x70x35 cm.

ALİ KAZMA
BAKSI
VIDEO
2017
3'00 Dakika

SEÇKİN PİRİM
9 ÖYKÜ
POLYESTER ÜZERİNE
OTO BOYASI
2019
DEĞİŞKEN ÖLÇÜLER

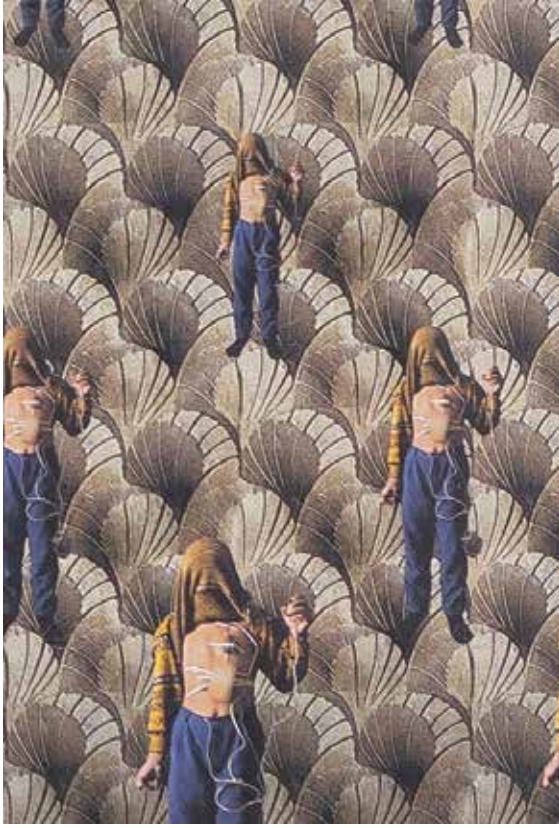
AHMET DOĞU İPEK • **İKİNCİ HASAT SERİSİNDEN** • KAĞIT ÜZERİNE KARAKALEM • 2009 • 174x38 cm.

ŞENOL YORUZLU
TO GOD, XVTH CENTURY
CANFES, KAPUT BEZ, ZIMBA TELİ, YAĞLI BOYA
2012
100x100 cm.

İNCİ EVİNER
İsimsiz
 KARIŞIK
 TEKNİK
 2003
 60x90 cm.

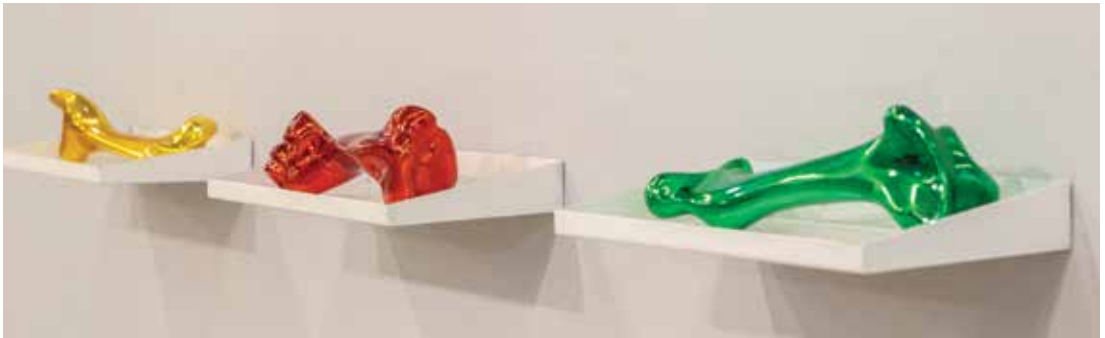

ERGİN İNAN
İsimsiz
 AHŞAP ÜZERİNE
 KARIŞIK TEKNİK
 2003
 70x100 cm.

TUNCA SUBAŞI
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2012
 200x390 cm.

ERDAL DUMAN
FEMUR 2x12x12 cm.
HUMERUS 31x12x13 cm.
 KROM ÜZERİNE POLYESTER
 2013

HÜSAMETTİN KOÇAN
ÇAĞRIŞIMLAR
TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
1986
200x130 cm.

GÜNGÖR TANER
ORMAN PERİSİ
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
60x90 cm.

MUSTAFA ATA
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2004
 100x80 cm.

FERHAT ÖZGÜR
KAPANMA GÜNLERİ
 FOTOĞRAF
 2020
 120x180 cm.

BİLGE ALKOR
BİR YAZ GECESİ
DÜŞÜNEN
TUVAL ÜZERİNE
YAĞLI BOYA
1996
70x100 cm.

RAMAZAN BAYRAKOĞLU
İSİMSİZ
 KUMAŞ ÜZERİNE DİKİŞ
 2009
 120x64 cm.

HASAN ALP SİME
ÇEMBER
 FOTOĞRAF
 2009
 66x100 cm.

GENCO GÜLAN
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
90x60 cm.

SEYHUN TOPUZ
KIRMIZI DÜĞÜM V
 ALÜMİNYUM
 2011
 100x100x110 cm.

ALİ TEOMAN GERMANER
YILAN SERİSİNDEN
 BRONZ
 2013
 60x72x12 cm.

ALTAN GÜRMAN
ASKER
PLEKSİGLAS
1976
90x25x25 cm.

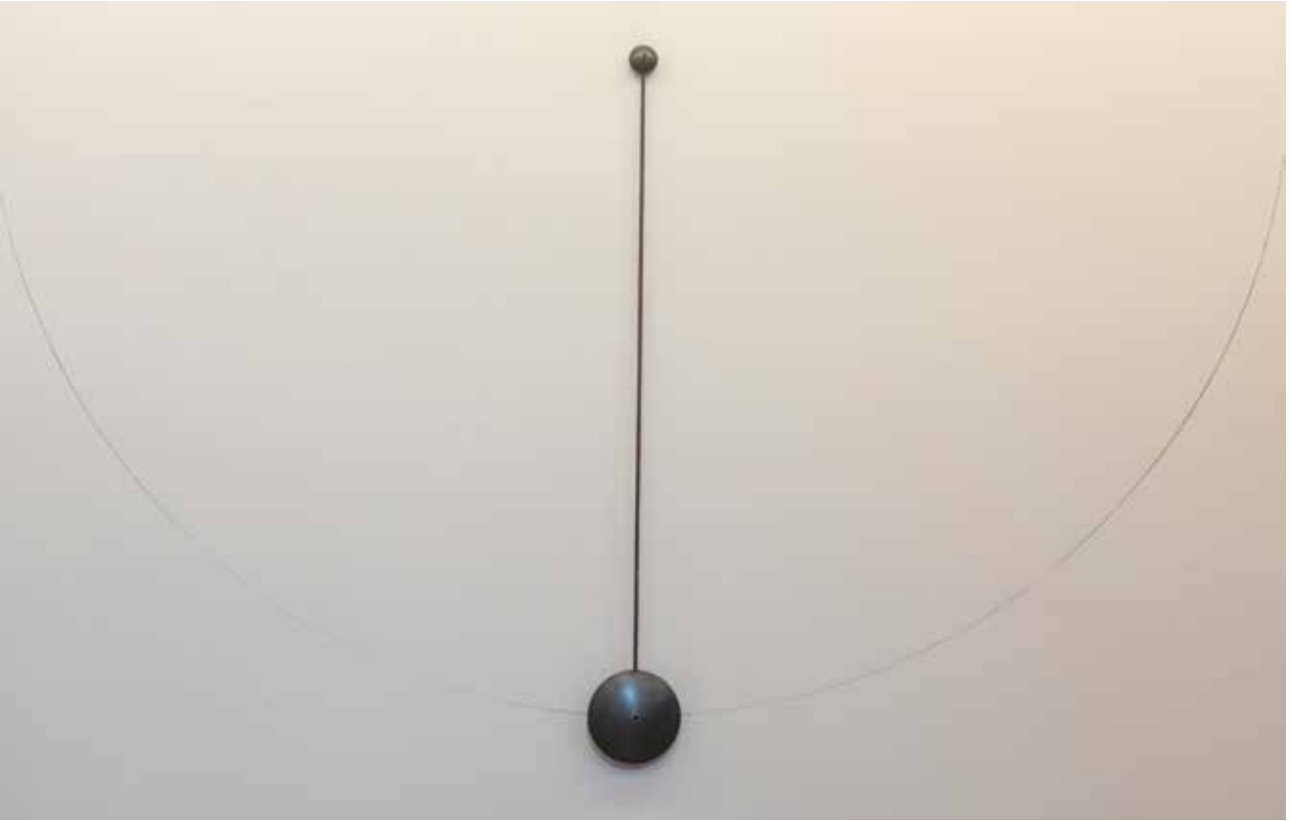

CANDEĞER FURTUN
ALKIŞLAR
SERAMİK, (7 AYAK)METAL
2011
31x11x7 cm. (7 EL)
27x9x7 cm. (7 EL)
112x109x108x105 cm.

OSMAN DİNÇ
KARADELİKLER
AHŞAP, BÜYÜTEÇ,
CAM ALTI BOYA
2005
20x5x110 cm.

OSMAN DİNÇ
UFKU
ÇİZMEK
ÇELİK
2011
20x5x110 cm.

GÜLTEN İMAMOĞLU
ÖLÜMSÜZ VENÜS
 TUVAL ÜZERİNE
 AKRİLİK
 2015
 200x140 cm.

MURTEZA FİDAN
İSİMSİZ
 TUVAL ÜZERİNE
 KARIŞIK TEKNİK
 2004
 45x60 cm.

JALE NECDET ERZEN
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE
 YAĞLI BOYA
 1999
 75x95cm.

SİBEL AVCI TUGAL
SOYUT İMGELER
 DİJİTAL BASKI
 2019
 90x90 cm.

BURÇAK BİNGÖL
KENDİNE YABANCI 3
SERAMİK
2008
H:30

BERİL ANILAN MERT
KADININ HALLERİ
 ENSTALASYON (SERAMİK)
 2008
 480x50x20 cm.

YETER BACI
BOĞA
 SERAMİK
 2002
 DEĞİŞKEN ÖLÇÜLER

MURAT SEZER
DİRİMSSEL DÜZEN İSTANBUL
 TUVAL ÜZERİNE KARIŞIK TEKNİK
 2012
 190x140 cm.

CİHAT ARAL
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
 2003
 50x73 cm.

NEVHİZ TANYELİ
KARŞI KARŞIYA
TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
2001
42,5x60 cm.

BAHAR KOCAMAN
FIGÜR
TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
1995
70x50 cm

FEVZİ KARAKOÇ
NARLAR
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2004
 60x90 cm.

FATMA TÜLİN
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
 1989
 70x95 cm.

CANAN BEYKAL
BAKSI BAKIŞI
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2004
 60x45 cm.

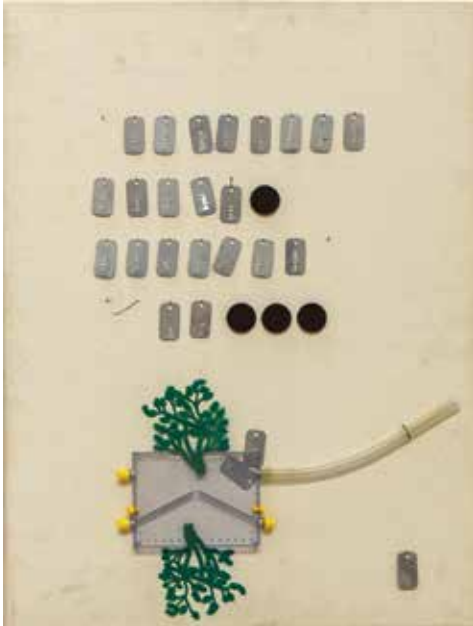
ADEM GENÇ
İSİMSİZ
 TUVAL ÜZERİNE
 YAĞLI BOYA
 2004
 60x90 cm.

TOMUR ATAGÖK
**OYUNLAR,
 OYUNCAKLAR
 ÇOCUKLAR,
 SAVAŞ, SEVGİ**
 TUVAL ÜZERİNE
 KARIŞIK TEKNİK
 2004
 60x90 cm.

ELİF ÇELEBİ
İSİMSİZ
 TUVAL ÜZERİNE KARIŞIK TEKNİK
 2004
 45x60 cm.

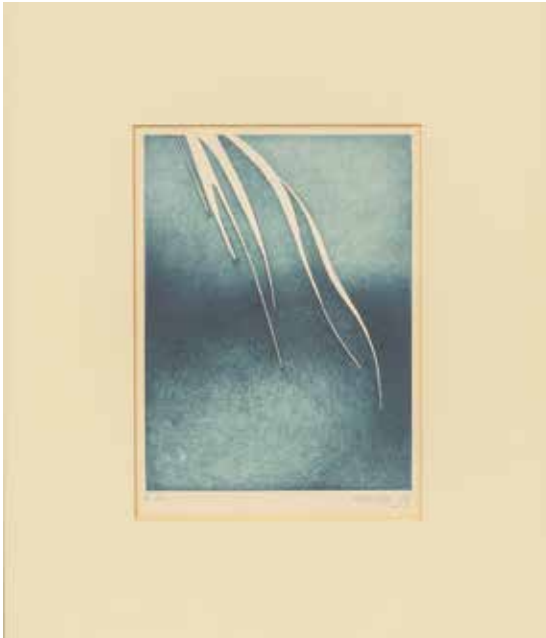

ALTAN GÜRMAN
TRASIMENO GÖLÜ-İTALYA
 SERİGRAFI BASKI
 1973
 51x37 cm.

SELİM BİRSEL
ARKA BAHÇE
 KUMAŞ KARIŞIK TEKNİK
 2009
 60x100 cm.

ERDAL ALANTAR
YILDIRIM / FOUDRE
 GRAVÜR
 1973
 51x37 cm.

AYDIN AYAN
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
45x60 cm.

ALP TAMER ULUKILIÇ
RİTÜEL NO:1
TUVAL ÜZERİNE
AKRİLİK
2004
45x60 cm.

MELİH GÖRGÜN
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE DİJİTAL BASKI
2004
60x45 cm.

ŞAHİN PAKSOY
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
40x60 cm.

İRFAN ÖNÜRMEN
DÜZMECE DEVE OYUNU
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
45x60 cm.

SERDAR ARAT
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE YAĞLI
BOYA
1994
150x120 cm.

MUSTAFA HORASAN

İsimsiz

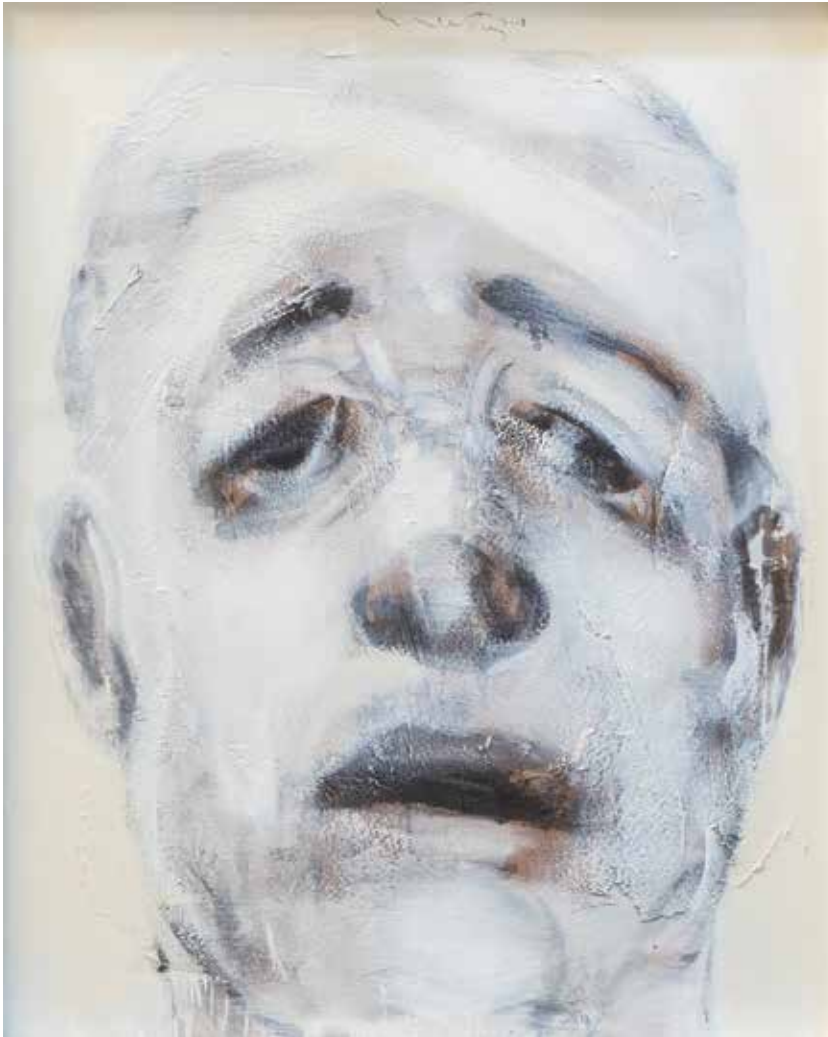
KAĞIT ÜZERİNE FÜZEN-MUM VE YAĞLIBOYA

2006

100x70 cm.

MUSTAFA HORASAN
İsimsiz
1992
29x40 cm.

SELAHATTİN YILDIRIM
İsimsiz
MDF ÜZERİNE
KARIŞIK TEKNİK
90x110 cm.

MEHMET KAVUKÇU
MASKELEŞME
PERFORMANS FOTOĞRAFI
2020
110 x 170 cm.

GÜLAY SEMERCİOĞLU
ANADOLU
TEL, VİDA VE AHŞAP
2008
150x100 cm.

ŞEVKET ARIK
İsimsiz
ASKIDA AKRİLİK
2018
150x150 cm.

HANEÎ YETER
GÖRENLERDEN EYLEBİZİ
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2004
 60x90 cm.

DEVRİM ERBİL
RİTMİK TİTREŞİM 10
 TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
 2002
 70x100 cm.

GÜLVELİ KAYA
MÜCADELE ALANI
TUVAL ÜZERİNE KARIŞIK TEKNİK
2024
150x200 cm.

HÜSEYİN ÇAĞLAYAN

ANESTEZİ ÖRTÜSÜ

GEYŞA PERUK, KOTON ÇARŞAF, LED
FERFORE EDİLMİŞ KART ZEMİN,
PERSPEKS AYDINLATILMIŞ AHŞAP
2007

127x53x179 cm.

MURAT MOROVA
DÖNÜŞÜ OLMAYAN NEHİR
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK
2009
99,5x240,5 cm.

YUSUF TAKTAK
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE KARIŞIK TEKNİK
 2004
 45x60 cm.

EMİN KOÇ
İsimsiz
 TUVAL ÜZERİNE YAĞLI BOYA
 2004
 60x45 cm.

ALTAN ÇELEM
İSİMSİZ
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
45x60 cm.

MEHMET KAVUKÇU
İSİMSİZ
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
100x100 cm.

NUR GÖKBULUT
GÜNEŞ AYNI GÜNEŞ
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2003

BUBİ
İSİMSİZ
TUVAL ÜZERİNE KARIŞIK TEKNİK
2002
23x90 cm.

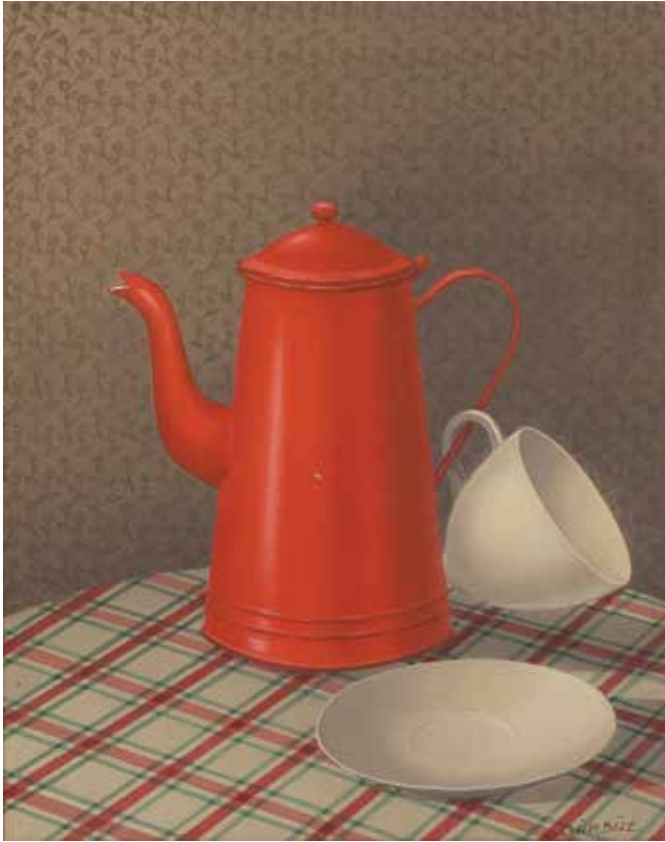
ZEHRA ARAL
İsimsiz
AHŞAP ÜZERİ AKRİLİK
50x70 cm.

NAZAN AZERİ
İsimsiz
2014

ŞAKİR GÖKÇEBAĞ
TEKERLEME
SİNİ-TRAY
2019
117x117x165 cm.

GÜRBÜZ DOĞAN EKŞİOĞLU
İsimsiz
TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK
2004
70x100 cm.

BAYBURT KİLİMİ

1955

MÜZE KOLEKSİYONUNDAN

ÇAĞRI SARAY
EVİ TAŞIMAK
 KARTON KUTU
 ÜZERİNE DESEN
 2012
 120x120x320 cm.

GÜLER GÜNGÖR
YILANIN ESKİMİŞ GÖMLEĞİ
DEMİR TEL
2009
20x20x235 cm.

AKARSU ÜSTÜNDE KONUŞMALAR

Moderatör – **Jülide Ateş**

6 Haziran Perşembe

Oturum – **Geçmiş Kime Ait** – 15.30 – 17.00

Doç Dr. Ayşe Köksal
Nevzat Sayın
Doç. Dr. Nusret Polat
Prof. Hüsamettin Koçan

Oturum – **Gelecek Nerede** – 17.30 – 19.00

Burçak Bingöl
Evrin Altuğ
Doç. Dr. Fırat Arapoğlu
Prof. Hüsamettin Koçan

7 Haziran Cuma

Oturum – **Karışık Zihinler için Öneriler** – 10.00 – 11.30

Prof. Ferhat Özgür
Genco Gülan
Prof. Dr. Gülveli Kaya
Nazlı Pektaş

Çoruh Nehri üzerinde bir salda gerçekleştirilen “Akarsu Üstünde Konuşmalar” başlıklı konuşmalar serisinde doğa, derinlik ve yaratıcı boyutun yerel ilişkilerle ve düşünce özgürlüğüyle bağlantısı ele alındı. Jülide Ateş moderatörlüğünde sosyolog, sanatçı, mimar ve akademisyenlerle yapılan bu sohbetlerde “Geçmiş Kime Ait?”, “Gelecek Nerede?” ve “Karışık Zihinler İçin Öneriler” konuları tartışıldı.

İlk oturumda, Doç. Dr. Ayşe Köksal, Nevzat Sayın, Doç. Dr. Nusret Polat ve Prof. Hüsamettin Koçan **“Geçmiş Kime Ait?”** sorusunu sorguladı. Bu oturumda sanatta hiyerarşi kavramı tartışıldı. Geçmişin, geleceği üreten birikimlerin kaynağı olduğu ve bu birikimlerden yararlanan adanmış kişilerin (sanatçılar, bilim insanları ve düşünürler) geçmişi geleceğe taşıdığı vurgulandı.

İkinci oturumda, Burçak Bingöl, Evrim Altuğ, Doç. Dr. Fırat Arapoğlu ve Prof. Hüsamettin Koçan **“Gelecek Nerede?”** sorusuna yanıt aradılar. Geleceğin, şimdinin hemen yakınında başladığı ve aslında geçmiş olmaya mahkum olduğu belirtildi. Geleceğin, onu arayanların direncine paralel olarak, insan varlığının anlamlı bir uzantısı olduğu değerlendirildi.

Üçüncü oturumda ise, Prof. Ferhat Özgür, Genco Gülan, Prof. Dr. Gülveli Kaya ve Nazlı Pektaş, **“Karışık Zihinler İçin Öneriler”** konusunu tartıştı. Farklı algılama ve değerlendirmelerin çok yoğun olduğu ve bu konularda net bir fikir birliğinin bulunmadığı ifade edildi. İnsanların gelecek üzerine yoğunlaşmasının doğal olduğu ve demokratik toplumların aynı görüşte olma beklentisinin özneyi yok sayma eğilimi taşıdığı vurgulandı. Bu durumun “arada kalma” yaratmasının son derece doğal olduğu konusunda hemfikir olundu.

Zarife, Niyazi Ersoy adına Hakkı ve Erol Ersoy Ömer ve Erol Ersoy tarafından bağışlanan **Bitmeyen Zaman Saatleri (Hapishane İşleri)** yerleştirmesi.

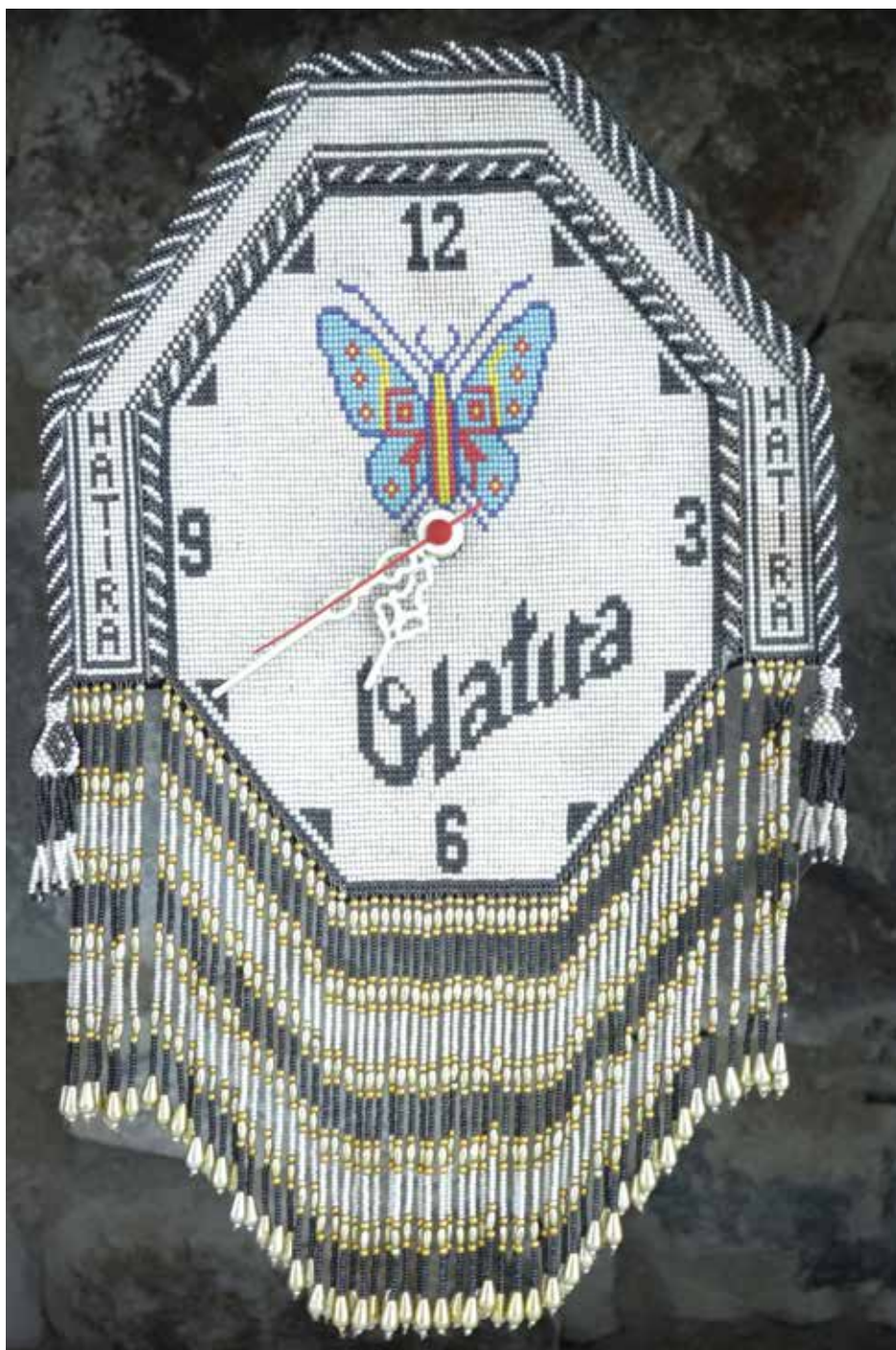
"Bitmeyen Zaman Saatleri (Hapishane İşleri)" hapishane yaşamının özelemlerini, beklentilerini ve yakarışlarını dile getiriyor. Renkli ve yansımali biçim dünyası ile destansı bir dışavurumu temsil eden bu eserler, boncuk gibi tek tek dizilerek örülmüş hapishane işleriyle günleri sayan insanların umutlarını ve hasretlerini anlatmaktadır.

GENCO GÜLAN
"GEL ZAMAN GİT ZAMAN"
SERGİ AÇILIŞI ANINDA
MEKANLA BİR SANATÇININ
COŞKULU KARŞILAŞMASI

TEŞEKKÜRLERİMİZLE

JÜLİDE ATEŞ

A&B İLETİŞİM

a&b®

VATAN JET

SELUZ

seluz.

SAVAŞ ÇEKİÇ

KERİM AYHAN YANIK

TEŞEKKÜRLERİMİZLE

ADEM GENÇ
AHMET DOĞU İPEK
ALİ KAZMA
ALİ TEOMAN GERMANER
ALP TAMER ULUKILIÇ
ALTAN ÇELEM
ALTAN GÜRMAN
AYDAN MÜRTEZAOĞLU
AYDIN AYAN
BAHAR KOCAMAN
BERİL ANILANMERT
BEYZA BOYNUDELİK
BİLGE ALKOR
BUBİ
BÜLENT ŞANGAR
BURÇAK BİNGÖL
CANAN BEYKAL
CANDEĞER FURTUN
ÇAĞRI SARAY
CİHAT ARAL
DEVİRİM ERBİL
ELİF ÇELEBİ
EMİN KOÇ
ERDAL ALANTAR
ERDAL DUMAN
ERDOĞAN ZÜMRÜTOĞLU
ERGİN İNAN
FATMA TULİN
FERHAT ÖZGÜR

FERRUH BAŞAĞA
FEVZİ KARAKOÇ
FIRAT ENGİN
GENCO GÜLAN
GÜLAY SEMERCİOĞLU
GÜLÇİN AKSOY
GÜLER GÜNGÖR
GÜLSÜM KARAMUSTAFA
GÜLTEN İMAMOĞLU
GÜLVELİ KAYA
GÜNGÖR TANER
GÜRBÜZ DOĞAN EKŞİOĞLU
HALUK AKAKÇE
HANEFİ YETER
HASAN ALP SİME
HÜSAMETTİN KOÇAN
HÜSEYİN ÇAĞLAYAN
İNCİ EVİNER
İPEK DUBEN
İRFAN ÖNÜR MEN
JALE NECDET ERZEN
KOMET
KORAY ARIŞ
MEHMET KAVUKÇU
MELİH GÖRGÜN
MÜBİN ORHON
MURAT MOROVA
MURAT SEZER
MÜRTEZA FİDAN

MUSTAFA ATA
MUSTAFA HORASAN
NAZAN AZERİ
NEVHİZ TANYELİ
NUR GÖKBULUT
OKTAY ANILANMERT
OSMAN DİNÇ
RAHİMİ AKSUNGUR
RAMAZAN BAYRAKOĞLU
SEÇKİN PİRİM
SELAHATTİN YILDIRIM
SELİM BİRSEL
SELMA GÜRBÜZ
SERDAR ARAT
SEYHUN TOPUZ
SİBEL AVCI TUĞAL
ŞAHİN PAKSOY
ŞAKİR GÖKÇEBAĞ
ŞENOL YOROZLU
ŞEVKET ARIK
TOMUR ATAGÖK
TUNCA SUBAŞI
YUSUF TAKTAK
YETER BACI
ZAFER GENÇAYDIN
ZEHRA ARAL
ZEKAI ORMANCI